

Kohti tasa-arvoisempaa maapalloa

Tekijä: Janni Vanhanen

Tällä opetuskerralla tutustutaan maailman väestö- ja ruokatilanteeseen sekä perheiden koteihin eri puolilla maailmaa. Oppitunnin tavoitteena on herätellä oppilaita huomaamaan näihin liittyviä haasteita ja epäoikeudenmukaisuuksia.

Oppitunti koostuu kolmesta osasta ja ne voi ottaa yhdelle oppitunnille tai jakaa eri oppitunneille. Asiat ovat monimutkaisia ja vaativia, joten jos käytät tehtävää 7. lk opetuksessa, sitä voi tarvittaessa soveltaa. Kotitehtävistä voi valita sopivan tai kehittää oman. Aihetta voi hyödyntää myös oppiaineysteistyössä esim. katsomalla Osion 2 videon englannintunnilla tai kirjoittamalla aiheesta kirjoitelman äidinkielen tunnilla.

Osio 1: Maailman väestöluvun kehityssuuntia

1. Pohjusta teemaa kysymällä oppilailta esimerkiksi seuraavat kysymykset:

- Paljonko maailmassa on ihmisiä tällä hetkellä?
- Miksi väestönkasvua tulisi hillitä?
- Mitä tasa-arvo tarkoittaa ja miksi ihmisten tulisi olla tasa-arvoisia?

2. Katsokaa oppilaiden kanssa video. Tämä on tutkija Hans Roslingin pitämän TED-talk esitys vuodelta 2010: Global population growth, box by box (<https://youtu.be/fTznEIZRkLg>)

Video on jo vanha, mutta se havainnollistaa edelleen väestönkasvun keskeisiä ongelmia ja ratkaisuja.

3. Pohtikaa videon katsomisen jälkeen (voit näyttää kysymykset oppilaille ennen videon katsomista):

- Mikä asiat ovat keskeisiä väestönkasvun hillitsemiseksi? (lapsikuolleisuuden väheneminen esim. rokotusohjelmien avulla, ihmiset siirtyvät 'ruoan ja kenkien tavoittelun tasolta' seuraaville)
- Mitkä asiat voivat mahdollistaa tasa-arvoisemman maailman tulevaisuudessa? (vihreä teknologia, köyhyyden vähentämiseen investoiminen, globaali maailmanhallinta)

Kotitehtävä: Pohdi ja kirjoita kolme ajatusta tai lyhyt teksti siitä, miten kotitalous-oppiaineessa opitut taidot voivat edesauttaa ihmisten tasa-arvoa.

Osio 2: Mitä maailmalla syödään?

- 1. Oppilaat tutustuvat pareittain/pienissä ryhmissä Peter Menzelin valokuvaprojektin kuviin.** Kuviin on koottu eri maissa asuvien perheiden viikon ruoat ympäri maailmaa. Ohjaa oppilaita tarkastelemaan seuraavia asioita:
- Mikä maa on kyseessä (osaatko arvata ennen kuin katsot ja miten sen päättelet)?
 - Montako lasta perheessä on?
 - Mistä raaka-aineista viikon ruoat pääasiassa koostuvat?
 - Mikä on lihan, kasvisten ja leivän osuus?
 - Onko juomavesi mukana kuvassa?
 - Onko kuvassa muita juomia tai herkkuja?

Kuvat löytyvät täältä: <http://menzelphoto.photoshelter.com/gallery/Hungry-Planet-Family-Food-Portraits/G0000zmgWvU6SiKM/C0000k7JgEHhEq0w>

Tai hakemalla hakusanoilla: Hungry planet + Menzel

- 2. Jokainen pari/ryhmä valitsee eri maan (ope arpoo/oppilaat valitsevat itse) ja esittelee kuvan lyhyesti (5 min) muille.** Esittelyssä hyödynnetään edellä listattuja kysymyksiä ja vastataan lopuksi perustellen seuraaviin kysymyksiin:
- Perustelee: Haluaisitteko te syödä tämän ruokavalion mukaisesti?
 - Perustelee: Onko viikon ruoista koostuva ruokavalio monipuolinen ja terveellinen?
 - Perustelee: Mitä positiivisia ja negatiivisia seurauksia sillä olisi, jos kaikkialla maailmassa ihmiset söisivät tämän ruokavalion mukaisesti?

Kotitehtävä: Valitse kaksi kuvaa Peter Menzelin valokuvaprojektista. Vertaile kuvien sisältöä. Pohdi ainakin, miten kuvat eroavat raaka-aineiltaan, ruokavalion monipuolisuuden ja terveellisuuden näkökulmista. Perustelee lopuksi, kumpi ruokavalio olisi kestävä ruokavalion näkökulmasta parempi vaihtoehto vai olisiko kumpikaan, miksi?

Osio 3: Elintaso eri maissa: Dollar street -sivusto

1. Tutustukaa oppilaiden kanssa sivustoon Dollar street (<https://www.gapminder.org/dollar-street>).

Sivustolle on koottu kuvia eri maiden perheiden kodeista, yksityiskohtia myöden. Tämä mahdollistaa hyvin yksityiskohtaisen vertailun maiden välillä. Perheen kuukausittainen, suhteellinen ostovoima US dollareissa on laskettu vertailuluvuksi ja perheet laitettu sen mukaan janalle. Tämä mahdollistaa vertailun varakkuuden mukaan. Koteihin voi tutustua maanosan, maan tai tavaran perusteella rajaten.

Anna oppilaille pareittain ensin muutama lämmittelytehtävä sivustoon tutustumiseksi. Esim. Tutustu sivuun rauhassa, klikkaile ja etsi seuraavat:

- Mikä on pienin ja suurin suhteellinen "kuukausiostokyky" dollareissa?
- Millaisia keittoastioita löytyy Afrikasta? (Cooking pots+Africa)
- Mikä on rakkain esine Nepalissa 96\$ kuukausiostokyvylle? (Nepal + Most loved item)
- Millaisia 'WC-istuimia' maailmalta löytyy? (World + toilets)

2. Jokainen pari valitsee yhden maan (esim. opettajan antamalta listalta), valitsee maasta yhden perheen ja tekee perheen kuvista 6-8 kuvan tekstitetyn kuvakollaasin. Kuvakollaasissa esitellään:

- Missä koti on, keitä kodissa asuu ja miten perhe sijoittuu varallisuudessa
- Millainen on perheen
 - keittiö (kitchen)
 - rakkain tavara (most loved item)
 - (opettaja voi valita tähän sopivan)
- Lisäksi muut kuvat voi valita oman halun mukaan

Kuvakollaasit voidaan koota esim. Googlen Jamboardiin omiksi sivuikseen ja esitellään muille oppilaille tehtävän päätteeksi. Muiden kuvakollaaseihin tutustuminen voi olla myös kotitehtävä, joka puretaan seuraavan oppitunnin aluksi.

TÄRKEÄÄ ON LOPETTAA OPPITUNTI POSITIIVISESTI. Esimerkiksi

- Pohtikaa opetuskerran loppuksi, mitkä asiat ovat jo vaikuttaneet maailman muuttumiseen tasa-arvoisemmaksi. Miten hyvää kehitystä pidetään yllä?
- Pohtikaa miten oppilaat voivat vaikuttaa maailman muuttumiseen tasa-arvoisemmaksi. Tärkeää on kiinnittää huomio oppilaiden omaan toimintaan ja vaikutusmahdollisuuksiin, sekä asenteiden ja arvojen rooliin. Voitte tarkastella vaikutusmahdollisuuksia esimerkiksi valmiin listan avulla (Pinjalla oli tähän valmis lista, sen voisi linkittää tähän).
- Kehitelkää innovaatioita, jotka voisivat auttaa tasa-arvon kehittämisessä.